

DE GRAAF VAN BOUILLABAISSE OF DE ROLLEN OMGEDRAAID

Kleine voltairiade een bedrijf

door

JAN NAAIJKENS

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **EEN BROOD EN TWEE VISSSEN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **D.J. EGGENGOOR** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 1996 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **8** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

Voltaire – Franse schrijver (1694-1778)

De graaf van Bouillabaisse

De chevalier – zijn tweelingbroer

Baron de la Cochonnière

Mademoiselle Thérèse – zijn dochter

Pasquin – knecht van de chevalier

Maraudin – een smiecht

Madame Barbe – gouvernante van Thérèse

De rechter

Verder knechten, lakeien, boeren en wat dies meer zij.

DECOR:

Bijvoorbeeld het binnenplein van een kasteel. Maar het kan ook in een neutrale, open ruimte spelen.

DE TIJD:

De achttiende eeuw. Of welke tijd dan ook, naar eigen inzicht en behoefte.

VOLTAIRE: (*opkomend*) Ik heb de pest aan de Hollanders en aan Holland. Het is een land van kalveren, kanalen en kanaille. O pardon, dames en heren. Mijn naam is Francois-Marie Arouet. Ik sta beter bekend als "Voltaire", maar ik ben wat zuinig op die naam. Hij is erfelijk belast, weet u. Bij het horen ervan trekken nog altijd de brave burgers een vies gezicht, alsof ze rotte kool ruiken. Vooral de Rooms en hebben een paar eeuwen lang in die smoelentrekkerij uitgeblonken. Maar heb ik het er niet naar gemaakt? Weinig mensen vóór mij en nog minder ernà, hebben zoveel antiseptica door het wijwater geroerd. En met zoveel succes... Vandaag aan de dag zou men zeggen: aha! Eindelijk een man met kritische zin! Maar in mijn tijd ging ik door voor een sikkeneurige zielepoot, een rochelende misantroop met een maagkwaal en een bedorven adem. Ik wàs zo, ik geef het toe. Maar ik was méér. (*knipt met de vingers. Muziek op de achtergrond*) Hoort u wel? Ik hield van muziek, van tintelend kristal, van vrouwen - voor zover ze charmant waren en hun mond hielden. Ja, wat dacht u? Ik kon frivool zijn. (*knipt met de vingers. Stop muziek*) Frivool ja. En ik stel er prijs op, dat u vanavond kennis wilt maken met de enige klucht die ik geschreven heb. Beschouw het voor mijn part als de laatste wind van een seniel man die zelf om zijn prestatie lacht – als ik in godsnaam dat vervloekte odium van Nurks maar kwijt kan raken. Vanavond kan Francois-Marie Arouet, genaamd Voltaire, u niets bieden dan een poppenkast, waarbij de oude gnoom wat zelfvoldaan en eigengereid hoogstpersoonlijk aan de touwtjes trekt. (*knipt met de vingers. Muziek van speeldoos of belletjes*) Voilà. Een gebaar met mijn hand en daar dalen de eerste personages voor u neer. Mag ik ze even aan u voorstellen? (*de chevalier en Pasquin komen op*) Het zijn de chevalier van Bouillabaisse en zijn knecht Pasquin. Ze zien er belabberd uit: slecht in de kleren, onverzorgde pruiken, vuile nagels, holle kaken. Het is treurig om te zien. Wat zou er aan de hand zijn? Dames en heren, ik laat hen zelf aan het woord. Ze spreken proza. En dat is dus meeval.

CHEVALIER: Waar ga je heen Pasquin?

PASQUIN: Ik ga me verzuipen heer.

CHEVALIER: Wacht daar even mee. Op de hele wereld is er iemand die er beroerder aan toe is dan ik. En toch verdrink ik me niet.

PASQUIN: Niemand!?

CHEVALIER: Nou, wie dan wel?

PASQUIN: Ik.

CHEVALIER: En ken je een grotere gek?

PASQUIN: Ja meneer.

CHEVALIER: Wie dan, wie?

PASQUIN: Ik! Die gek van een Pasquin. Hij is zo stom om een meester te dienen die geen nagel heeft om zijn gat te krabben.

CHEVALIER: Niet jij maar ik moet een eind maken aan dit rotleven.

PASQUIN: Ik heb liever dat u nog wat blijft leven. Dan kunt u mij misschien nog ooit mijn loon betalen.

CHEVALIER: Is dat mijn schuld? Alles wat ik bezat ben ik kwijtgeraakt in dienst van de koning.

PASQUIN: Jaja! Een koning betaalt met lintjes, dat weet ik wel, maar u bent niet eens in zijn dienst geweest. U bent in dienst geweest van uw liefjes en uw strapatsen. Van Trijntje en wijntje zagezegd.

CHEVALIER: Verdomde schelm. Je maakt misbruik van mijn geduld en van mijn ellende. Maar als de kansen keren zal ik het je betaald zetten.

PASQUIN: U zult voor die tijd wel gecrepeerd zijn.

CHEVALIER: En jij daarbij, als ik tenminste vandaag die schavuit van een broer niet te pakken kunt krijgen.

VOLTAIRE: Die broer, dames en heren, dáár gaat het om. Dat is de graaf van Bouillabaisse. Hij is de naamgever van dit voortreffelijke stuk. Hij is de tweelingbroer van de Chevalier. Hij is een kwartier eerder geboren dan de ander. Hij is dus de oudste. Welnu, de oudste is graaf, de jongste slechts "chevalier". De oudste kan 60.000 francs rente per jaar verteren. De jongste bezit geen sou. Maar het zijn nu eenmaal de oudjes die de wetten maken en altijd opnieuw is de jeugd het kind van de rekening...

PASQUIN: De graaf van Bouillabaisse zal u heus goed bedenken. Hij gaat immers met de dochter van de baron trouwen. Dat kind brengt minstens een half miljoen mee. Daar zal voor u wel een bruidsuikertje af vallen.

CHEVALIER: Er nog eens vijf ton bij trouwen! En dat allemaal omdat mijn moeder hem het eerst naar buiten werkte.

PASQUIN: U leutert als een filosoof die nog niet gegeten heeft. Hé!

VOLTAIRE: Nu ziet hij in de verte de heer Maraudin naderen. Deze heer, die geen heer is, is de vriend van de chevalier, en van de graaf, en van de baron. Hij is een ware allemansvriend.

PASQUIN: Die man legt meer knopen dan hij ontknopen kan, hij sluit huwelijken en echtscheidingen, hij geeft en hij steelt, hij levert maîtresses aan jonge heren en matrassen aan jonge dames. Hij doet alles, is overal en is nog nooit gesnapt. Profiteer van de kans. Klamp hem aan. Die man kan je uit de puree helpen.

CHEVALIER: Nee nee Pasquin. Ik spuw op dat soort kerels. Ze zijn

de parasieten van onze samenleving.

PASQUIN: Neem me niet kwalijk, neem me niet kwalijk, schurken zijn altijd bruikbaar. Kijk maar even om je heen. Naar wie wordt het best geluisterd? Naar wie het hardste schreeuwt. Naar de bluffers, de bankrousters, de kale neten, de woordbrekers. U moet met hen meehuilen meneer. Daarmee stijgen uw overlevings- kansen. Daar steekt een stuk wijsheid in, meneer.

VOLTAIRE: The survival of the fittest, zoals dat heet. Dat was een knap staaltje psychologie, dacht ik. Maar hola! Daar is de heer Maraudin. Hij ziet er precies uit zoals alle intriganten in alle toneelstukken. U kent het type.

MARAUDIN: Bonjour, bonjour, mijn allerbeste chevalier. Omhels me. Hoe maak je het?

CHEVALIER: Verdomd beroerd. Ik zit tot over mijn oren in de schulden terwijl mijn broer zwemt in het geld.

MARAUDIN: Kom kom! Kop op kerel! God laat geen mus van het dak vallen. Uw broer zal heus wel een stuiver voor je over hebben.

VOLTAIRE: Maraudin kan het weten. Want hij heeft het huwelijk van de graaf met de dochter van baron de Cochonnière bekokstoofd.

MARAUDIN: Ik sta er op dat jij ook een graantje meepikt in deze handel. Iedereen moet er beter van worden.

CHEVALIER: Vuile verrader! Waarom heb je mij niet met haar laten trouwen? Dan zou ik er veel meer aan verdiend hebben.

MARAUDIN: Jammer, jammer. Ik geloof dat mademoiselle de Cochonnière even graag met jou getrouwd zou zijn als met de graaf. Als het maar een man is. Ze weet niet eens dat ze rijk is.

VOLTAIRE: Dat klopt. Dat kind is opgevoed in een zalige onwetendheid. Haar vader was aanvankelijk niet rijk. Hij had echter een broer die amper praten kon en volstrekt niet denken maar die uitstekend kon rekenen – een geboren bankier dus. Die verdiende in Parijs een slordig miljoen en ging toen dood. De barones was al gestorven. Alle bezittingen gingen dus naar het meissie toe, maar die schurk van een vader – zijn vaders nu nog zo'n schurken? – die schurk van een vader, wil haar alleen maar laten trouwen met een man die óók stinkend rijk is.

MARAUDIN: En daarom beste vriend, zou jij geen schijn van kans gehad hebben.

CHEVALIER: En dus heb je dit vette kluijfe naar mijn broer gegoooid. Goed goed. Maar wat verdien je er aan?

MARAUDIN: Nog geen luis om te kraken. De schoft heeft me schandalig behandeld. Hij verbeeldt zich dat hij dit huwelijk zelf gefixed heeft en omdat hij even gierig als ijdel is betaalt hij me

verrekt slecht voor mijn goede diensten.

(Geluid van paarden en rijtuigen)

VOLTAIRE: Daar komt zijn broer! Hij komt in een verblindende stoet van paarden, rijtuigen, draagstoelen... een briljante equipage. Een hele menagerie van bedienden, zwermt er om heen. De meester en zijn apen. Laat ons berusten. God heeft de standen gewild.

GRAAF: *(komt op in een draagstoel)* Ah! Wat een bezoeking! Zes uur in een draagstoel. Je komt geradbraakt aan.

CHEVALIER: Beste broer, ik ben ontzettend blij dat...

MARAUDIN: Mijnheer, in dit land zult u...

GRAAF: Hela! Kom me als de weerlicht helpen. Hemelse goedheid, ik zie er uit om op te schieten. Zo kan ik niet voor de dag komen.

CHEVALIER: Ik vind dat je er heel goed uitziet en...

GRAAF: Schiet een beetje op. *(enkele lakeien of hofdames komen aangesneld, roepend: "Jawel meneer. Zeker meneer. Tot uw dienst meneer." In een gemakkelijke scène onderwerpen ze hem aan een "schoonheids- behandeling" terwijl hij tiert: Een spiegel etc.)*

GRAAF: Een spiegel! Een spiegel!
Poeder, poeder!
Mascara, vlug!
Reukwater, nom de fou.
Meer poeder!
En okselfris.
Een anti-zweet.

(de behandeling wordt voortgezet onder navolgende dialogen)

GRAAF: *(zeer rad)* Ah, bonjour monsieur Maraudin, bonjour. Mademoiselle Cochonnière zal wel vinden dat ik er met die uitwaaiende haren uit zie als een vogelverschrikker. Monsieur Maraudin ik... *(plotseling honingzoet)* Ach, wie we dáár hebben. Mijn broertje Chouchou!

VOLTAIRE: Chouchou. Dat is het troetelnaampje van zijn gesjochte broer. Pas op! Als een rijke broer aardig voor je is, is hij waarschijnlijk van plan je geruisloos de keel af te snijden.

CHEVALIER: Ik stond op je te wachten om...

GRAAF: Maraudin, hoe vind je mijn trouwjasje? De stof alleen al heeft honderd daalder gekost. Per el.

MARAUDIN: Mademoiselle de la Cochonnière zal paf staan.

CHEVALIER: Ik wou dat die fat de pest kreeg. Hij kijkt niet eens naar me.

PASQUIN: Je hebt het verkeerd aangepakt. Je moet zijn ijdelheid strelen in plaats van op zijn gemoed te werken.

CHEVALIER: Nee! Ik wil liever creperen dan zijn kont te likken.

GRAAF: Page, hou de spiegel wat hoger.

KOOR VAN STEMMEN: *(als voor)* Jawel meneer, etc.

GRAAF: Hoger. Nog hoger. Jullie zijn stomme ezels. Donder nou maar op! *(af)*

CHEVALIER: Mijn beste broer, zou je eindelijk eens willen luisteren naar...

GRAAF: Ach chouchou, blij je te zien, dolblij. Wel wel wel, je ziet er patent uit. Gebruind en gehard door het buitenleven. Je komt zeker ook op de bruiloft? Prima, prima! Maraudin, monsieur Maraudin, luistert u even. Ik heb een boodschap voor juffrouw Cochonniere. Wilt u haar zeggen dat ik wat later kom? Ik moet eerst nog enkele dringende zaken afhandelen.

VOLTAIRE: Hij bedoelt dat hij eerst het vogeltje buiten wil jagen, dat hij hier niet ver vandaan in een leuk nestje had zitten. Hij heeft gelijk. Men moet nu eenmaal rein, onbelast en onbesmet het huwelijksbed instappen.

GRAAF: Maraudin!

MARAUDIN: Jawel meneer, ja meneer, zeker meneer.

GRAAF: Laat mijn draagstoel in orde maken en blinkend oppoetsen.

MARAUDIN: Jawel meneer, ja meneer, zeker meneer, jawel meneer, zeker me... *(hij gaat af, samen met Pasquin)*

VOLTAIRE: Enzovoort. Enzovoort. Goddank. Nu krijgt de chevalier de kans van zijn leven.

CHEVALIER: Mag ik ondertussen eindelijk de eer hebben wat te zeggen tegen mijnheer mijn broer?

GRAAF: Maak het kort. Op een trouwdag loopt je het hoofd zo om dat men amper tijd heeft om naar iemand te luisteren, zelfs niet naar het liefste broertje Chouchou.

CHEVALIER: Ik wil je alleen maar zeggen...

GRAAF: Vind je dat deze jas me goed staat?

CHEVALIER: ... dat ik geen rooie sou meer heb. Je zou me een groot plezier doen door me een paar duizend francs te geven. Ik ben dan bereid af te zien van alle rechten die...

GRAAF: Hela! Is mijn stoel haast klaar? Chouchou, je ziet wel dat ik nu geen tijd heb om over futliteiten te praten. Ik moet weg.

CHEVALIER: Verdomme! Ik sterf van schaamte omdat ik voor jou de hand op moet houden en het enige wat ik er mee verdienen is je

hemeltergende onverschilligheid.

GRAAF: Maar mijn beste Chouchou. Je hebt er geen notie van hoe duur het leven is voor een heer van stand. In Parijs kon ik amper het hoofd boven water houden. Weet je wat een bontjas kost? Een diadeem voor je tafeldame? Ik weet bij God niet hoe ik de eindjes aan elkaar moet knopen.

CHEVALIER: Je laat me dus barsten? Dat noemt men dan banden des bloeds.

GRAAF: Banden des bloeds! Die zijn uitgevonden door losbollige jongeren om de verstandige ouderen geld af te kunnen troggelen.

CHEVALIER: Schoft! Barbaar! Heb je geen greintje gevoel meer?

GRAAF: Je lijkt wel een politicus. Je beeldt je in dat schelden een vorm van moed is!

CHEVALIER: Als jij de moed had om te duelleren...

GRAAF: Hahaha! Dat is komisch! Denk je dat ik die per jaar 60 mille te verteren heb en die op het punt staat te trouwen met een meisje dat een half miljoen meebrengt, denk je dat ik zo gek zou zijn iets te riskeren tegen iemand die niets te riskeren heeft? Ik heb je door vriend. Je wilt met een welgemikte degenstoot je lastige oudste broer uit de weg ruimen om zelf op zijn stoel te gaan zitten. Daar komt niets van in, beste Chouchou. Ik duelleer niet! Ik stap in mijn draagkoets met de onaandoenlijke kalmte van een hoveling en de kalme onaandoenlijkheid van een dominee. Adieu chouchou! Hela, bedienden, kom op met die draagstoel.

VOLTAIRE: En waarachtig, hij doet het ook. Hij stapt in. Wat een allure. Wat een zuivere noblesse. Ware adel verloovent zich nooit. Wij kunnen en wij moeten trots zijn op deze allereenvoudigste representant van onze oude, oude beschaving. En dat zijn wij ook. Tenminste... Ach daar duiken Pasquin en Maraudin weer op. Attentie astublieft.

PASQUIN: En, mijnheer? Hebt u de ziel van die gepolitoerde hoveling kunnen ontdooien?

CHEVALIER: Ik kan hem wel uitspugen.

PASQUIN: Dat is tenminste iets. Maar je vult er je buik niet mee.

CHEVALIER: Ik zou hem een hak willen zetten van hier tot ginder.

MARAUDIN: *(fluit tussen de tanden)* Wie weet, wie weet...

CHEVALIER: Hoe kan dat dan?

MARAUDIN: Zou je in zijn plaats met mademoiselle de la Conchonnière willen trouwen?

CHEVALIER en PASQUIN: Hè!?

CHEVALIER: Met liefde en plezier. Maar dat kan toch niet!

MARAUDIN: 't Is maar een wissewasje. Ten eerste hebben de baron

en zijn dochter uw broer nooit gezien. Ten tweede lijkt u als twee druppels water op hem. Ik dien u aan als de heer van Bouillabaisse. Bent u dat?

CHEVALIER: Dat ben ik!

MARAUDIN: Lieg ik dan?

CHEVALIER: Nee.

MARAUDIN: Uw broer heeft me voor mijn bemiddeling maar 10.000 francs betaald. Ik hou twee keer zo veel van u als van hem. Beloof me dus twee biljetjes van 10.000 francs en ik laat u met de dochter van de baron trouwen. Wat ik vraag is niet meer dan een ere-loon. De eer. Ah! Ik sterf nog eens door mijn eergevoel.

PASQUIN: Zo is het. De eer is uw grootste vijand.

MARAUDIN: Uw broer is een smiecht.

CHEVALIER: Akkoord.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto